

Wymagania edukacyjne

Na lekcjach historii dążymy do realizacji myśli Cycerona: „*Historia - świadek czasu, światło prawdy, życie pamięci, nauczycielka życia, zwiastunka przyszłości*”. Pragniemy, by nauka historii kształtowała postawy odpowiedzialności i patriotyzmu młodego pokolenia. Ważne jest przekazanie uczniom, że bez pamięci o przeszłości nie możemy budować przyszłości.

II ETAP EDUKACYJNY KLASY : IV-VIII

HISTORIA

WYMAGANIA OGÓLNE

I. Chronologia historyczna.

Uczeń odróżnia przeszłość, teraźniejszość i przyszłość; posługuje się podstawowymi określeniami czasu historycznego: epoka, okres p.n.e., okres n.e., tysiąclecie, wiek, rok; oblicza upływ czasu między wydarzeniami historycznymi; umieszcza procesy, zjawiska i fakty historyczne w czasie oraz porządkuje je i ustala związki przyczynowe i skutkowe; dostrzega zmiany w życiu politycznym i społecznym oraz ciągłość w rozwoju kulturowym.

II. Analiza i interpretacja historyczna.

Uczeń krytycznie analizuje informacje uzyskane z różnych źródeł (w tym kartograficznych) próbując samodzielnie wyciągnąć z nich wnioski; lokalizuje w przestrzeni procesy, zjawiska i fakty historyczne wykorzystując mapy i plany w różnych skalach; rozróżnia w narracji historycznej warstwę informacyjną, wyjaśniającą i oceniającą; rozumie i potrafi objaśnić związki przyczynowo-skutkowe analizowanych zjawisk i procesów historycznych; dostrzega potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia procesów zachodzących we współczesności.

III. Tworzenie narracji historycznej.

Uczeń konstruuje ciągi narracyjne, wykorzystując zdobyte informacje źródłowe; posługuje się pojęciami historycznymi i potrafi wyjaśnić ich znaczenie; przedstawia argumenty uzasadniające własne stanowisko w odniesieniu do procesów i postaci historycznych; tworzy krótkie i długie wypowiedzi: plan, notatkę, rozprawkę, prezentację.

WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

KLASA 4.

1. Elementy historii rodzinnej i regionalnej. Uczeń:

- 1) zbiera informacje na temat historii swojej rodziny, gromadzi i opowiada o pamiątkach rodzinnej przeszłości;
- 2) zna i kultywuje tradycje rodzinne;
- 3) poznaje historię i tradycje swojej okolicy i ludzi dla niej szczególnie zasłużonych; zna lokalne zabytki i opisuje ich dzieje.

2. Najważniejsze elementy polskiego dziedzictwa kulturowego. Uczeń:

- 1) zna symbole narodowe (barwy, godło, hymn narodowy), najważniejsze święta narodowe i państwowe, potrafi wytłumaczyć ich znaczenie;
- 2) zna legendy o początkach państwa polskiego;
- 3) wiąże najważniejsze zabytki i symbole kultury polskiej z właściwymi regionami.

3. Postacie i wydarzenia o doniosłym znaczeniu dla kształtowania polskiej tożsamości kulturowej. Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o:

- 1) księciu Mieszku i czeskiej Dobrawie – chrzcie Polski;

- 2) Bolesławie Chrobrym – pierwszym królu i zjeździe w Gnieźnie;
- 3) ostatnim z Piastów – Kazimierzu Wielkim;
- 4) królowej Jadwidze, Władysławie Jagielle i unii polsko-litewskiej;
- 5) Zawiszy Czarnym i grunwaldzkim zwycięstwie;
- 6) Mikołaju Koperniku i krakowskich żakach;
- 7) walce z „potopem” szwedzkim – przeorze Augustynie Kordeckim i hetmanie Stefanie Czarnieckim;
- 8) Janie III Sobieskim pod Wiedniem;
- 9) Tadeuszu Kościuszcze i kosynierach spod Racławic;
- 10) Janie Henryku Dąbrowskim i Józefie Wybickim oraz polskim hymnie;
- 11) Romualdzie Traugutcie i powstańczym państwie;
- 12) laureatce Nagrody Nobla – Marii Skłodowskiej-Curie,
- 13) Józefie Piłsudskim i jego żołnierzach,
- 14) Eugeniuszu Kwiatkowskim i budowie Gdyni;
- 15) „Zośce”, „Alku” i „Rudym”;
- 16) żołnierzowi niezłomnym – Witoldzie Pileckim;
- 17) papieżu Janie Pawle II;
- 18) „Solidarności” i jej bohaterach.

4. Refleksja nad historią jako nauką. Uczeń:

- 1) wyjaśnia, na czym polega praca historyka;
- 2) mierzy i oblicza czas kalendarzowy;
- 3) rozpoznaje rodzaje źródeł historycznych;
- 4) wyjaśnia, dlaczego należy szanować dziedzictwo historyczne;
- 5) odróżnia historię od dziejów legendarnych oraz fakty od opinii.

Treści dodatkowe, nieobowiązkowe, do wyboru przez nauczyciela lub ucznia.

- 1) Piastowie. Plemiona słowiańskie i ich warunki życia na terenie dzisiejszej Polski. Ród Piastów – legendy związane z rodem.
- 2) Chrzest Polski. Chrystianizacja i przemiany kulturowe na ziemiach polskich. Misja św. Wojciecha. Nowe słowa i nowe znaczenie starych słów w języku polskim.
- 3) Wojny z Niemcami. Obrona kraju, wojowie. Obrona Głogowa.
- 4) Zakony w Polsce. Rozwój piśmiennictwa i rolnictwa.
- 5) Zamki i rycerze. Znaczenie, uzbrojenie, obyczaje.
- 6) Złoty wiek kultury polskiej. Osiągnięcia architektury i sztuki – Wawel.
- 7) Gdańsk - Polska spichlerzem Europy. Miasto, port, rozwój handlu zbożem.
- 8) Zygmunt III Waza. Warszawa stolicą Polski.
- 9) Obiady czwartkowe króla Stanisława Augusta Poniatowskiego. Rozkwit kultury za ostatniego króla.
- 10) Strajk dzieci we Wrześni. Udręki niewoli, germanizacja, rusyfikacja.
- 11) Bitwa Warszawska. Ocalenie Polski przed najazdem bolszewickim.

KLASA 5.

1. Cywilizacje starożytne. Uczeń:

- 1) porównuje koczowniczy tryb życia z osiadłym i opisuje skutki rewolucji neolitycznej;
- 2) lokalizuje w czasie i przestrzeni cywilizacje Starożytnego Wschodu (Mezopotamii, Egiptu i Izraela) oraz cywilizacje starożytnej Grecji i Rzymu;
- 3) charakteryzuje strukturę społeczeństwa i system wierzeń w Egipcie, Grecji i starożytnym Izraelu, wyjaśnia różnicę pomiędzy politeizmem a monoteizmem;
- 4) umiejscawia w czasie i porównuje system sprawowania władzy oraz organizacje społeczeństwa w Egipcie, Atenach peryklejskich i Rzymie;

- 5) opisuje postawy społeczeństw starożytnych wobec niewolników i ludów podbitych;
- 6) charakteryzuje najważniejsze osiągnięcia kultury materialnej i duchowej świata starożytnego w różnych dziedzinach: filozofii, nauce, architekturze, sztuce, literaturze;
- 7) umiejscawia w czasie i przestrzeni narodziny oraz rozprzestrzenianie się chrześcijaństwa.

2. Świat islamski i Bizancjum. Uczeń:

- 1) umiejscawia w czasie i przestrzeni zasięg podbojów arabskich i wyjaśnia wpływ cywilizacji islamskiej na Europę;
- 2) lokalizuje w czasie i przestrzeni cesarstwo bizantyjskie i rozpoznaje osiągnięcia kultury bizantyjskiej (prawo, architektura, sztuka).

3. Średniowieczna Europa. Uczeń:

- 1) umiejscawia w czasie i przestrzeni państwo Franków;
- 2) umiejscawia w czasie i przestrzeni Niemcy oraz państwa Europy Środkowej i Wschodniej;
- 3) wyjaśnia przyczyny i skutki rozłamu w Kościele w XI wieku oraz opisuje relacje pomiędzy władzą cesarską a papieską.

4. Społeczeństwo i kultura średniowiecznej Europy. Uczeń:

- 1) przedstawia instytucje systemu lennego, wyjaśnia pojęcie stanu i charakteryzuje podziały społeczne w średniowieczu;
- 2) opisuje warunki życia średniowiecznego miasta i wsi;
- 3) porównuje kulturę rycerską i kulturę miejską, opisuje charakterystyczne cechy wzoru rycerza średniowiecznego, rozpoznaje zabytki kultury średniowiecza, wskazuje różnice pomiędzy stylem romańskim a stylem gotyckim;
- 4) wyjaśnia rolę Kościoła (w tym zakonów) w dziedzinie nauki, architektury, sztuki i życia codziennego.

5. Polska w okresie wczesnopiastowskim (X – I połowa XII wieku). Uczeń:

- 1) sytuuje w czasie i przestrzeni państwo pierwszych Piastów oraz przedstawia jego genezę;
- 2) wyjaśnia okoliczności przyjęcia chrztu przez Piastów oraz następstwa kulturowe, społeczne i polityczne chrystianizacji Polski;
- 3) charakteryzuje rozwój i kryzys monarchii Bolesława Chrobrego i Mieszka II;
- 4) opisuje odbudowę i rozwój państwa Piastów za rządów Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego;
- 5) przedstawia dokonania Bolesława Krzywoustego; opisuje konflikt z Niemcami;
- 6) opisuje społeczeństwo Polski pierwszych Piastów i wskazuje charakterystyczne cechy monarchii patrymonialnej.

6. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego (połowa XII – XIII wiek). Uczeń:

- 1) umieszcza w czasie i przestrzeni Polskę okresu rozbicia dzielnicowego;
- 2) opisuje przyczyny oraz skutki rozbicia dzielnicowego;
- 3) porządkuje i umieszcza w czasie najważniejsze wydarzenia związane z relacjami polsko-krzyżackimi oraz zagrożeniem najazdami tatarskimi w okresie rozbicia dzielnicowego;
- 4) opisuje przemiany społeczne i gospodarcze, z uwzględnieniem ruchu osadniczego na prawie magdeburskim;
- 5) charakteryzuje proces zjednoczenia państwa polskiego na przełomie XIII i XIV wieku, wskazując na rolę władców piastowskich (ze szczególnym uwzględnieniem roli Władysława Łokietka) oraz Kościoła.

7. Polska w XIV – XV wieku. Uczeń:

- 1) opisuje rozwój terytorialny państwa polskiego w XIV i XV wieku;
- 2) przedstawia dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie polityki wewnętrznej (system obronny, urbanizacja kraju, prawo, nauka) oraz w polityce zagranicznej;
- 3) wyjaśnia przyczyny i ocenia następstwa unii Polski z Litwą;
- 4) charakteryzuje dokonania w dziedzinie polityki wewnętrznej i zagranicznej Jagiellonów w XV wieku;
- 5) opisuje związki Polski z Węgry w XIV i XV wieku;

6) porządkuje i umieszcza w czasie najważniejsze wydarzenia związane z relacjami polsko-krzyżackimi w XIV – XV wieku;

7) charakteryzuje rozwój monarchii stanowej i uprawnień stanu szlacheckiego (do konstytucji *nihil novi*).

8. Wielkie odkrycia geograficzne. Uczeń:

1) wyjaśnia przyczyny i ocenia skutki odkryć geograficznych na życie społeczno-gospodarcze i kulturowe Europy oraz dla Nowego Świata;

2) umieszcza w czasie i przestrzeni wyprawy Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gamy, Ferdynanda Magellana oraz sytuuje w przestrzeni posiadłości kolonialne Portugalii i Hiszpanii.

9. Europa w XV i XVI wieku. Uczeń:

1) rozpoznaje charakterystyczne cechy renesansu europejskiego;

2) charakteryzuje największe osiągnięcia Leonarda da Vinci, Michała Anioła, Rafaela Santi, Erazma z Rotterdamu, Mikołaja Kopernika, Galileusza i Jana Gutenberga;

3) wymienia przyczyny i następstwa reformacji, opisuje cele i charakteryzuje działalność Marcina Lutra i Jana Kalwina oraz przedstawia okoliczności powstania kościoła anglikańskiego;

4) wyjaśnia cele zwołania soboru trydenckiego i charakteryzuje reformę Kościoła katolickiego.

10. Polska i Litwa w czasach ostatnich Jagiellonów. Uczeń:

1) opisuje zmiany terytorialne Polski i Litwy w XVI wieku, w tym terytorium Rzeczypospolitej Obojga Narodów;

2) umieszcza w czasie i opisuje najważniejsze wydarzenia w dziedzinie polityki wewnętrznej ostatnich Jagiellonów;

3) charakteryzuje politykę zagraniczną ostatnich Jagiellonów, ze szczególnym uwzględnieniem powstania Prus Książęcych;

4) przedstawia okoliczności zawarcia unii realnej pomiędzy Polską a Litwą (1569) i jej główne postanowienia;

5) charakteryzuje sytuację wyznaniową w państwie polsko-litewskim w XVI wieku, w tym tolerancję wyznaniową;

6) wymienia instytucje ustrojowe demokracji szlacheckiej, w tym sejmików i sejmu walnego, charakteryzuje ich kompetencje;

7) opisuje model polskiego życia gospodarczego w XVI wieku, uwzględniając działalność gospodarczą polskiej szlachty i rolę chłopów;

8) przedstawia największe osiągnięcia polskiego renesansu i reformacji, uwzględniając twórczość Mikołaja Reja, Jana Kochanowskiego, Andrzeja Frycza Modrzewskiego;

9) rozpoznaje obiekty sztuki renesansowej na ziemiach polskich.

KLASA 6.

1. Początki Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Uczeń:

1) charakteryzuje stosunki wyznaniowe i narodowościowe w Rzeczypospolitej, wyjaśnia główne założenia konfederacji warszawskiej;

2); wyjaśnia okoliczności uchwalenia artykułów henrykowskich i przedstawia zasady wolnej elekcji;

3) omawia przebieg i rezultaty pierwszych wolnych elekcji;

5) opisuje panowanie Stefana Batorego, ze szczególnym uwzględnieniem jego polityki zewnętrznej.

2. Rzeczpospolita Obojga Narodów i jej sąsiedzi w XVII wieku. Uczeń:

1) wyjaśnia główne przyczyny wojen Rzeczypospolitej z Rosją, Szwecją i Turcją;

2) wyjaśnia przyczyny, cele i następstwa powstania Bohdana Chmielnickiego na Ukrainie;

3) ustala zakres chronologiczny i zasięg terytorialny potopu szwedzkiego; ocenia rolę obrony Częstochowy i wojny szarpanej Stefana Czarnieckiego;

- 4) sytuuje w czasie, lokalizuje i omawia najważniejsze bitwy w XVII wieku: pod Kircholmem, Kłuszynem, Chocimiem, Zbarażem, Beresteczkiem, Warszawą, Wiedniem;
- 5) dokonuje oceny następstw politycznych, społecznych i gospodarczych wojen w XVII wieku;
- 6) rozpoznaje charakterystyczne cechy kultury baroku, odwołując się do przykładów architektury i sztuki we własnym regionie.

3. Europa w XVII i XVIII wieku. Uczeń:

- 1) charakteryzuje, na przykładzie Francji Ludwika XIV, ustrój monarchii absolutnej;
- 2) wylicza główne cechy monarchii parlamentarnej w oparciu o informacje o ustroju Anglii;
- 3) opisuje idee oświecenia podaje przykłady ich zastosowania w nauce, literaturze, architekturze i sztuce;
- 4) charakteryzuje zasadę trójpodziału władzy Monteskiusza i zasadę umowy społecznej Rousseau;
- 5) charakteryzuje reformy oświeceniowe wprowadzone w Prusach, Rosji i Austrii.

4. Rzeczpospolita Obojga Narodów w I połowie XVIII wieku. Uczeń:

- 1) omawia przyczyny i charakteryzuje przejawy kryzysu państwa w epoce saskiej;
- 2) charakteryzuje projekty reform ustrojowych Stanisława Leszczyńskiego i Stanisława Konarskiego;
- 3) omawia zjawiska świadczące o postępie gospodarczym, rozwoju kultury i oświaty;
- 4) ocenia pozycję międzynarodową Rzeczypospolitej w czasach saskich.

5. Powstanie Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej. Uczeń:

- 1) omawia przyczyny i następstwa amerykańskiej wojny o niepodległość;
- 2) wylicza instytucje ustrojowe Stanów Zjednoczonych, wyjaśnia ich funkcjonowanie, ocenia sposób w jaki konstytucja amerykańska realizowała w praktyce zasadę trójpodziału władzy;
- 3) przedstawia wkład Polaków w walkę o niepodległość Stanów Zjednoczonych.

6. Wielka rewolucja we Francji. Uczeń:

- 1) wyjaśnia główne przyczyny rewolucji i ocenia jej rezultaty;
- 2) opisuje charakterystyczne cechy dyktatury jakobińskiej;
- 3) analizuje i objaśnia zasady zawarte w Deklaracji praw człowieka i obywatela.

7. Rzeczpospolita w dobie stanisławowskiej. Uczeń:

- 1) podaje przykłady naprawy państwa za panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego, w tym osiągnięcia Komisji Edukacji Narodowej;
- 2) charakteryzuje cele i przebieg konfederacji barskiej;
- 3) sytuuje w czasie obrady Sejmu Wielkiego oraz uchwalenie Konstytucji 3 maja; wymienia reformy Sejmu Wielkiego oraz najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja;
- 4) wyjaśnia okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej i przedstawia jej następstwa;
- 5) rozpoznaje charakterystyczne cechy polskiego oświecenia i charakteryzuje przykłady sztuki okresu klasycyzmu z uwzględnieniem własnego regionu.

8. Walka o utrzymanie niepodległości w ostatnich latach XVIII wieku. Uczeń:

- 1) sytuuje w czasie I, II i III rozbiór Rzeczypospolitej i wskazuje na mapie zmiany terytorialne po każdym rozbiorze;
- 2) przedstawia przyczyny i skutki powstania kościuszkowskiego;
- 3) rozróżnia przyczyny wewnętrzne i zewnętrzne upadku Rzeczypospolitej.

9. Epoka napoleońska. Uczeń:

- 1) charakteryzuje zmiany polityczne w Europie w okresie napoleońskim i przemiany społeczno-gospodarcze;
- 2) opisuje okoliczności utworzenia Legionów Polskich oraz omawia ich historię;
- 3) opisuje powstanie Księstwa Warszawskiego, jego ustrój i terytorium;
- 4) przedstawia stosunek Napoleona do sprawy polskiej oraz postawę Polaków wobec Napoleona.

KLASA 7.

1. Europa po kongresie wiedeńskim. Uczeń:

- 1) omawia przebieg i decyzje kongresu wiedeńskiego, w odniesieniu do Europy, w tym do ziem polskich;
- 2) wymienia wydarzenia związane z walką z porządkiem wiedeńskim, charakteryzuje przebieg Wiosny Ludów w Europie;
- 3) charakteryzuje najważniejsze przejawy rewolucji przemysłowej (wynalazki i ich zastosowania, obszary uprzemysłowienia, zmiany struktur społecznych i warunków życia).

2. Ziemie polskie w latach 1815–1848. Uczeń:

- 1) wskazuje na mapie podział polityczny ziem polskich po kongresie wiedeńskim;
- 2) charakteryzuje okres konstytucyjny Królestwa Polskiego – ustrój (w teorii i praktyce), osiągnięcia w gospodarce, kulturze i edukacji;
- 3) przedstawia przyczyny wybuchu powstania listopadowego, charakter zmagania i następstwa powstania dla Polaków w różnych zaborach;
- 4) omawia położenie Polaków w zaborach pruskim i austriackim, na obszarze ziem zabranych oraz w Rzeczypospolitej Krakowskiej;
- 5) charakteryzuje główne nurty oraz postacie Wielkiej Emigracji i ruch spiskowy w kraju;
- 6) omawia przyczyny i skutki powstania krakowskiego oraz Wiosny Ludów na ziemiach polskich.

3. Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX wieku. Uczeń:

- 1) opisuje sytuację polityczną w Europie w II połowie XIX wieku, w tym procesy zjednoczeniowe Włoch i Niemiec;
- 2) prezentuje przyczyny i skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych;
- 3) wyjaśnia przyczyny, zasięg i następstwa ekspansji kolonialnej państw europejskich w XIX wieku;
- 4) wymienia nowe idee polityczne i zjawiska kulturowe, w tym początki kultury masowej i przemiany obyczajowe.

4. Powstanie styczniowe. Uczeń:

- 1) omawia pośrednie i bezpośrednie przyczyny powstania, w tym „rewolucję moralną” 1861–1862;
- 2) dokonuje charakterystyki działań powstańczych z uwzględnieniem, jeśli to możliwe, przebiegu powstania w swoim regionie;
- 3) omawia uwłaszczenie chłopów w zaborze rosyjskim oraz porównuje z uwłaszczeniem w pozostałych zaborach;
- 4) wylicza formy represji popowstaniowych;
- 5) charakteryzuje działalność Polaków w czasie zesłania na Syberii.

5. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX wieku. Uczeń:

- 1) wyjaśnia cele i opisuje metody działań zaborców wobec mieszkańców ziem dawnej Rzeczypospolitej – rusyfikacja, germanizacja (kulturkampf), autonomia galicyjska;
- 2) rozróżnia postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców – trójjolingizm, praca organiczna, ruch spółdzielczy;
- 3) opisuje formowanie się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków;
- 4) omawia narodziny i pierwsze lata istnienia nowoczesnych ruchów politycznych (socjalizm, ruch ludowy, ruch narodowy);
- 5) wyjaśnia społeczne i narodowe aspekty rewolucji w latach 1905–1907;
- 6) charakteryzuje spór orientacyjny w latach 1908–1914.

6. I wojna światowa. Uczeń:

- 1) dokonuje przeglądu konfliktów pomiędzy mocarstwami europejskimi na przełomie XIX i XX wieku;
- 2) wymienia główne przyczyny wojny (polityczne i gospodarcze, pośrednie i bezpośrednie);
- 3) omawia specyfikę działań wojennych (wojna pozycyjna, manewrowa, działania powietrzne i morskie);
- 4) charakteryzuje postęp techniczny jako rezultat wojny;
- 5) opisuje rewolucje i wojnę domową w Rosji.

7. Sprawa polska w czasie I wojny światowej. Uczeń:

- 1) charakteryzuje stosunek państw zaborczych do sprawy polskiej w przededniu i po wybuchu wojny;
- 2) omawia umiędzynarodowienie sprawy polskiej (akt 5 listopada 1916 roku, rola USA i rewolucji rosyjskich, deklaracja z 3 czerwca 1918 roku);
- 3) ocenia polski wysiłek zbrojny, dyplomatyczny, prace państwowotwórcze podczas wojny.

8. Europa i świat po I wojnie światowej. Uczeń:

- 1) opisuje kulturowe i cywilizacyjne następstwa wojny;
- 2) charakteryzuje postanowienia konferencji paryskiej oraz traktatu w Locarno; ocenia funkcjonowanie Ligi Narodów i skutki amerykańskiego izolacjonizmu;
- 3) charakteryzuje oblicza totalitaryzmu (włoskiego faszyzmu, niemieckiego nazizmu, systemu sowieckiego): ideologię i praktykę.

9. Odrodzenie państwa polskiego po I wojnie światowej. Uczeń:

- 1) omawia formowanie się centralnego ośrodka władzy państwowej (od październikowej deklaracji Rady Regencyjnej do „Małej Konstytucji”);
- 2) przedstawia proces wykuwania granic: wersalskie decyzje i powstańczy wysiłek (zachód) – federacyjny dylemat a inkorporacyjny rezultat (wschód);
- 3) opisuje wojnę polsko-bolszewicką i jej skutki (pokój ryski).

10. Wznoszenie państwowego gmachu II Rzeczypospolitej. Uczeń:

- 1) charakteryzuje skalę i skutki wojennych zniszczeń, zaborowe dziedzictwo;
- 2) charakteryzuje ustrój polityczny Polski na podstawie konstytucji marcowej z 1921 roku;
- 3) ocenia przewyższenie spuścizny zaborów (reformy Władysława Grabskiego, powstanie narodowej armii, ujednoczenie systemu szkolnego, unifikację prawa);
- 4) omawia kryzys demokracji parlamentarnej w Polsce – przyczyny, przebieg i skutki przewrotu majowego;
- 5) opisuje polski autorytaryzm – rządy sanacji, zmiany ustrojowe (konstytucja kwietniowa z 1935 roku);
- 6) przedstawia główne kierunki polityki zagranicznej II Rzeczypospolitej (system sojuszy i politykę równowagi).

11. Społeczeństwo i gospodarka II Rzeczypospolitej. Uczeń:

- 1) charakteryzuje społeczną, narodowościową i wyznaniową strukturę państwa polskiego;
- 2) omawia skutki światowego kryzysu gospodarczego na ziemiach polskich;
- 3) ocenia osiągnięcia gospodarcze II Rzeczypospolitej, a zwłaszcza powstanie Gdyni, magistrali węglowej i Centralnego Okręgu Przemysłowego;
- 4) podaje najważniejsze osiągnięcia kulturalne i naukowe Polski w okresie międzywojennym.

12. Droga do wojny. Uczeń:

- 1) omawia japońską agresję na Dalekim Wschodzie;
- 2) przedstawia ekspansję Włoch i wojnę domową w Hiszpanii;
- 3) opisuje politykę hitlerowskich Niemiec – rozbijanie systemu wersalsko-locarnskiego (od remilitaryzacji Nadrenii do układu w Monachium);
- 4) charakteryzuje politykę ustępstw Zachodu wobec Niemiec Hitlera;
- 5) ocenia konsekwencje paktu Ribbentrop-Mołotow.

KLASA 8.

1. Wrzesień 1939 roku. Agresja Niemiec (1 września) i Związku Sowieckiego (17 września). Uczeń:

- 1) charakteryzuje położenie międzynarodowe Polski w przededniu wybuchu II wojny światowej;
- 2) sytuuje w czasie etapy wojny obronnej i wskazuje na mapach położenia stron walczących;
- 3) podaje przykłady szczególnego bohaterstwa Polaków (obrona poczty w Gdańsku, walki o Westerplatte, obrona wieży spadochronowej w Katowicach, bitwy pod Mokrą i Wizną, obrona Warszawy, obrona Grodna, bitwa pod Kockiem).

2. II wojna światowa i jej etapy. Uczeń:

- 1) przedstawia oraz sytuje w czasie i przestrzeni przełomowe wydarzenia II wojny światowej (polityczne i militarne);
- 2) charakteryzuje politykę Niemiec na terenach okupowanej Europy, przedstawia zagładę Żydów i eksterminację innych narodów;
- 3) wyjaśnia przyczyny klęski państw Osi;
- 4) wymienia główne decyzje konferencji wielkiej trójki (Teheran, Jałta, Poczdam);
- 5) przedstawia bezpośrednie skutki II wojny światowej, w tym problem zmiany granic i przesiedleń ludności.

3. Polska pod okupacją niemiecką i sowiecką. Uczeń:

- 1) porównuje założenia i metody polityki niemieckiej i sowieckiej w okupowanej Polsce;
- 2) wymienia przykłady zbrodni niemieckich i sowieckich (Palmiry, Katyń);
- 3) wyjaśnia przyczyny i rozmiary konfliktu polsko-ukraińskiego (rzeź wołyńska) na Kresach Wschodnich;
- 4) charakteryzuje polityczną i militarną działalność polskiego państwa podziemnego, w tym formy oporu wobec okupantów;
- 5) wyjaśnia przyczyny i opisuje skutki wybuchu powstania warszawskiego oraz ocenia postawę aliantów i Związku Sowieckiego wobec powstania.

4. Sprawa polska w czasie II wojny światowej. Uczeń:

- 1) przedstawia okoliczności powstania i omawia działalność rządu RP na wychodźstwie;
- 2) umieszcza w czasie i przestrzeni działania polskich formacji na różnych frontach i obszarach toczącej się wojny;
- 3) przedstawia politykę mocarstw wobec sprawy polskiej w czasie II wojny światowej.

5. Świat po II wojnie światowej. Uczeń:

- 1) charakteryzuje bezpośrednie skutki II wojny światowej, wyróżniając następstwa polityczne, społeczne, gospodarcze i kulturowe, z uwzględnieniem powstania Organizacji Narodów Zjednoczonych;
- 2) wyjaśnia przyczyny i skutki rozpadu koalicji antyhitlerowskiej oraz opisuje początki zimnej wojny;
- 3) opisuje okoliczności powstania NRD i RFN;
- 4) wskazuje na mapie państwa NATO i Układu Warszawskiego, charakteryzując oba ugrupowania polityczno-wojskowe;
- 5) omawia sytuację w ZSRR i państwach jego strefy wpływów z uwzględnieniem wydarzeń na Węgrzech w 1956 roku i w Czechosłowacji w 1968 roku;
- 6) określa przyczyny, umieszcza w czasie i przestrzeni procesy dekolonizacyjne i ocenia ich następstwa;
- 7) charakteryzuje konflikty doby zimnej wojny, w tym wojny w Korei, Wietnamie i Afganistanie oraz omawia skutki blokady Berlina i kryzysu kubańskiego;
- 8) wyjaśnia przyczyny i cechy konfliktu na Bliskim Wschodzie;
- 9) omawia przemiany w Chinach po II wojnie światowej;
- 10) wyjaśnia przyczyny oraz lokalizuje w czasie i przestrzeni proces rozpadu ZSRR na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych, a także wyjaśnia jego następstwa;
- 11) charakteryzuje przemiany społeczno-polityczne w Europie Środkowo-Wschodniej w latach 1989–1991;
- 12) przedstawia cele i główne etapy rozwoju Unii Europejskiej;
- 13) opisuje najważniejsze przemiany kulturowe i społeczne po II wojnie światowej.

6. Początki komunizmu w Polsce. Uczeń:

- 1) przedstawia okoliczności przejścia władzy w Polsce przez komunistów (rola ZSRR, referendum ludowe, wybory w 1947 roku);
- 2) charakteryzuje postawy Polaków wobec nowych władz ze szczególnym uwzględnieniem oporu zbrojnego.

7. Stalinizm w Polsce i jego skutki. Uczeń:

- 1) przedstawia przemiany ustrojowe, gospodarczo-społeczne i kulturowe w okresie stalinizmu;

- 2) charakteryzuje system terroru stalinowskiego w Polsce i ocenia jego skutki;
- 3) wyjaśnia przyczyny i skutki poznańskiego czerwca 1956 roku oraz znacznie wydarzeń październikowych 1956 roku.

8. Polska w latach 1957–1981. Uczeń:

- 1) opisuje system władzy w latach 60. i 70. w PRL i formy uzależnienia od ZSRR;
- 2) charakteryzuje realia życia społecznego i kulturalnego z uwzględnieniem specyfiki czasów gomułkowskich i gierkowskich;
- 3) przedstawia i sytuje w czasie i przestrzeni różnorodność przyczyn kryzysów społecznych 1968, 1970, 1976 i ich konsekwencje;
- 4) wyjaśnia znaczenie polityczne i społeczne Kościoła katolickiego;
- 5) opisuje narodziny i proces kształtowania się opozycji politycznej 1976–1980
- 6) przedstawia działalność Jana Pawła II i ocenia jego wpływ na przemiany społeczne i polityczne;
- 7) wyjaśnia przyczyny i następstwa strajków sierpniowych w 1980 roku;
- 8) charakteryzuje ruch społeczny „Solidarność”.

9. Dekada 1981–1989: Uczeń:

- 1) wyjaśnia przyczyny wprowadzenia stanu wojennego, opisuje jego przebieg i konsekwencje;
- 2) przedstawia postawy Polaków wobec stanu wojennego, fenomen oporu społecznego;
- 3) wyjaśnia przyczyny zawarcia porozumienia „okrągłego stołu”, przedstawia jego głównych uczestników i opisuje postanowienia.

10. Narodziny III Rzeczypospolitej. Uczeń:

- 1) opisuje kluczowe przemiany ustrojowe w latach 1989–1997;
- 2) charakteryzuje przemiany społeczno-polityczne, gospodarcze i kulturowe lat 90.;
- 3) wyjaśnia przyczyny napięć społecznych.

11. Miejsce Polski w pojałtańskim świecie. Uczeń:

- 1) przedstawia i sytuje w czasie i przestrzeni proces rozpadu Układu Warszawskiego i odzyskanie suwerenności przez Polskę;
- 2) wyjaśnia przyczyny i znaczenie przystąpienia Polski do NATO w 1999 roku;
- 3) wyjaśnia przyczyny i znaczenie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej w 2004 roku.

Na każdej lekcji uczeń zostaje poinformowany o jej celu oraz o konkretnych wymaganiach dotyczących wiedzy i umiejętności, które na danej lekcji powinien osiąść.

Ogólne zasady pracy na lekcjach historii

1. Uczeń ma obowiązek pracować systematycznie.
2. Uczeń na lekcji ma obowiązek posiadać podręcznik, zeszyt ćwiczeń, zeszyt przedmiotowy. Ich brak jest traktowany jako nieprzygotowanie do lekcji.
3. Uczeń ma prawo być nieprzygotowanym do lekcji 2 razy w półroczu. Informację o nieprzygotowaniu winien zgłosić nauczycielowi niezwłocznie po wejściu do sali lekcyjnej. Nie obejmuje to zapowiedzianych sprawdzianów i zad lekcji utrwalających wiadomości przed sprawdzianem.
4. Niewykonane zadanie domowe uczeń ma obowiązek uzupełnić na następną lekcję.
5. Uczeń, który był nieobecny na ostatniej lekcji, ma obowiązek przygotować się do zajęć we własnym zakresie (omawiane zagadnienia, zadanie domowe). W przypadku dłuższej niż 1 tydzień nieobecności, termin uzupełnienia braków należy ustalić z nauczycielem.
6. Uczeń ma obowiązek poprawienia oceny niedostatecznej ze sprawdzianu w terminie wyznaczonym przez nauczyciela.

7. W przypadku, gdy uczeń nie poprawi w terminie i zgodnie z procedurami ocen niedostatecznych ze sprawdzianów, nie może ubiegać się o ocenę wyższą od tej, którą proponuje nauczyciel.
8. W przypadku nieobecności na sprawdzianie, uczeń może być poproszony przez nauczyciela o napisanie go na następnej lekcji.
9. W przypadku, gdy uczeń nie poprawi ocen niedostatecznych ze sprawdzianów, ma możliwość napisania testu półrocznego. Ocena niedostateczna z tego testu może spowodować wystawienie oceny niedostatecznej na półrocze lub koniec roku szkolnego.

Ocenianiu na lekcjach historii podlegają:

- ustne odpowiedzi,
- zeszyt ćwiczeń,
- krótkie kartkówki obejmujące materiał z trzech ostatnich lekcji,
- praca domowa w zeszycie – odpowiedź ustna,
- prace domowe w zeszycie,
- prace dla chętnych,
- praca na lekcji – aktywność,
- sprawdziany,
- projekty edukacyjne.

Opracował zespół nauczycieli historii w składzie:

Katarzyna Jakobielska
Justyna Szymańska
Lidia Kijewska-Wittstock